

Groei

In dit nummer

1

- Nieuwe Chrysant verovert Oost-Europa

2

- Tuindervrouwenclub jubileert
- Innovatieplatform biedt kansen

3

- Van Scheveningen naar Klazienaveen
- Kom in de Kas

4

- Biomassa als grondstof
- De Plantjesmarkt in Erica

Colofon

Redactie

Bert Peters Communicatie Advies

Coördinatie/PR

Jannie Hoogeveen,
Stichting Tuinbouw Emmen

Productie

Van Liere Media, Emmen

Stichting Tuinbouw Emmen
Postbus 30001, 7800 RA Emmen
tel (0591) 140591
tuinbouw@emmen.nl
www.tuinbouwemmen.nl

Van Geel Chrysanten Erica BV kweekt nieuw soort chrysant Chrysant Baltica verovert Oost-Europa

Van Geel Chrysanten Erica BV. is een begrip in de tuinbouw als het gaat om chrysanten. De Delianne White en Yellow vonden jarenlang hun weg naar Engeland. Totdat in 2008 de economische crisis ook hier zijn sporen naliet. De jaarcontracten werden niet verlengd, import vanuit Colombia deed zijn intrede en alle bloemen gingen weer voor de klok. In 2009 en begin 2010 was er geen opleving op de Britse markt te bespeuren waardoor het bedrijf zich ging heroriënteren.

Johan Booster is een schoonzoon van Rien van Geel, de grondlegger van het bedrijf en sinds 2002 werkzaam bij van Geel. Samen met zijn zwager Martijn van Geel en zijn schoonvader is hij eigenaar van het bedrijf. Naast de teelt van chrysanten is er ook nog een orchideeënkwekerij waar Martijn leiding aan geeft. Johan richt zich op de Chrysantenteelt en schoonvader Rien van Geel richt zich op de financieel-economische taken van het bedrijf en fungeert mede als vraagbaak. Als zoon van een tuinderfamilie wilde Johan altijd al het vak in maar eerst wilde hij meer van de wereld zien. Hij werkte in Afrika en Frankrijk en had plannen om zich als bedrijfsleider te vestigen in Oeganda of Kenia. Het aanbod van zijn (toen toekomstige) schoonvader kon hij echter niet naast zich neerleggen waardoor hij in Erica bleef.

"We kweekten 50.000 m2 mooie chrysanten, de Delianne White en de Delianne Yellow, waarmee we een groot aandeel voor de markt in Engeland leverden. De Engelsen kopen graag hun boeketten in de supermarkt en de Chrysant is bij uitstek een mooie supermarkt-bloem door zijn volume en relatief lage prijs", zegt Johan. Door de grote vraag in Engeland kon het bedrijf ook werken met jaarcontracten waardoor er een grote afzetzekerheid was. Maar daar kwam door de economische crisis in 2008 een einde aan. "Omdat er geen herstel in zicht was hebben we in ons bedrijf een nieuwe keuze gemaakt", zegt Johan. "We hebben veel aan marktverkenning gedaan en ontdekten dat er in Oost-Europa een grote vraag was naar de Baltica, een nieuw soort Chrysant. In Nederland waren er op dat moment twee chrysantenkwekers die deze bloem hadden."

Een idee is goed maar de realisatie er van is minder eenvoudig. Veel overleg met de veredelaar / vermeerderaar leidde uiteindelijk tot twee nieuwe producten. "We namen afscheid van de vertrouwde Delianne en begonnen in 2010 met de Baltica en daarnaast de Chrysant Zembra Cream. Dat zijn twee soorten die goed bij elkaar passen qua teelt en afzetgebied. De Baltica heeft een grote, witte heldere bloem met een groot contrast in het hart. Bovendien heeft de bloem veel volume en wat ook belangrijk is, een grote transporthoudbaarheid." De eerste resultaten van dit jaar zijn hoopgevend volgens Johan. "Na een lichte aarzeling eind 2010 gaat de verkoop nu boven verwachting. Ongekend wat de Baltica als marktpotentie heeft."

Johan Booster toont trots de nieuwe chrysant Baltica

Innovatieplatform biedt kansen voor tuinders

Van tuinders is het bekend dat ze voortdurend op zoek zijn naar nieuwe producten. Soms omdat ze nog betere kwaliteit willen leveren maar ook vaak door veranderende markten of uit bedrijfsmatige overwegingen. Maar innovatie kost tijd en daar hebben tuinders juist gebrek aan. Experimenteren met nieuwe producten en zoeken naar daarbij behorende afnemers vraagt veel tijd. De gemeente Emmen wil tuinders daarbij helpen en heeft samen met de Stichting CropEye het strategische innovatieplatform Phyto Glasshouse Applications & Innovations (PGA&I) opgericht.

Het initiatief tot het oprichten van het innovatieplatform komt vanuit de tuinbouwsector en wordt ondersteund door Stichting CropEye en de gemeente Emmen. Het doel van dit platform is het ontwikkelen van duurzame economische bedrijvigheid door het realiseren van hoogwaardige en marktgestuurde productieketens voor bijvoorbeeld de cosmetica-, farmaceutische- en

voedingmiddelenindustrie. Daar bestaat een steeds grotere vraag naar nieuwe, innovatieve toepassingen vanuit de glastuinbouw. "Medicijnen en cosmetica bijvoorbeeld zijn gebaseerd op natuurlijke grondstoffen. Voor de glastuinbouw biedt dit kansen om naast de traditionele teelt van bijvoorbeeld groenten, bloemen en planten, ook de mogelijkheden te verkennen om aan deze nieuwe marktvraag te voldoen", zegt Jolanda Heistek van CropEye. "We zijn nu aan het inventariseren welke producten door de tuinbouwsector geproduceerd kunnen worden en we zijn al in een vergevorderd stadium met een experiment in de proeftuin in Klazienaveen van Ron Peters." Er zijn volgens Jolanda Heistek niet alleen gesprekken met verschillende ondernemers vanuit de tuinbouwsector, maar ook met sensortechnologie en voedingsverwerkende industrie om de kansen nader in kaart te brengen en samenwerkingsprojecten op te zetten. "Het is belangrijk dat veel partijen van dit initiatief weten en zich melden als zij kansen zien of vragen hebben. Daarnaast gaan we in workshops actief in gesprek met de verschillende belanghebbenden. Zo ontstaat er een markt en een vraaggestuurde keten."

Doel Innovatieplatform

Vanuit een netwerk van ondernemers ontwikkelen van duurzame economische bedrijvigheid door de realisatie van hoogwaardige en marktgestuurde productieketens voor Food, Feed en Pharma. Hiervoor wordt kruisbestuiving met andere regionale bedrijvigheid, zoals voeding, sensoriek, energie en water gezocht.

Het innovatieplatform i.o. bestaat uit: LTO noord/ Glaskracht, Sensor Universe, BusinessCenter Klazienaveen, Gemeente Emmen, NOM, Syntens, BLGG AgroXpertus en Provincie Drenthe.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met opnemen met:

Jolanda Heistek
jolanda.heistek@cropeye.com
06 13608752

Tuindervrouwenclub Les Serristes jubileren

Les Serristes is geen theatergezelschap zoals wellicht de eerste gedachte is bij het horen van deze naam maar heeft alles te maken met de tuinbouw. Vrouwen en partners van de tuinders in Erica en Klazienaveen verenigden zich vijftientig jaar geleden onder deze Franse naam. Was het aanvankelijk om tuinbouw gerelateerde onderwerpen te bespreken, nu is het vooral een gezelligheidsgroep van vrouwen die elkaar maandelijks ontmoeten.

Lucia van de Lubbe uit Klazienaveen en Christine Polman vormen het huidige bestuur van Les Ser-

ristes en beiden zijn vanaf het eerste uur hierbij betrokken. "Het begon vijftientig jaar geleden met een cursus EVAV", herinnert Lucia zich nog. "Economische Vorming voor Agrarische Vrouwen, een cursus waar gedurende twee jaar wekelijks een ochtend de tuindervrouwen elkaar ontmoeten." Behalve over de leerstof werd ook over elkaars achtergronden en bedrijven gesproken en dat schiep volgens Christine een band. "Veel tuinders kwamen uit andere delen van het land en samen met de vrouwen uit de streek vormde de groep een gemêleerd gezelschap. Het zou jammer zijn als na de cursus deze groep uit elkaar zou vallen en daarom werd toen het idee geopperd van een club voor tuindersvrouwen."

Gezelligheidsclub

Christine kwam ruim dertig jaar geleden uit Frankrijk en vestigde zich in Erica en zij kwam met het idee van de naam Les Serristes. "Een serriste is een tuinder met een glazen kas en ik vond het een mooie naam", zegt Christine. Begonnen ze met vijftig vrouwen, nu bestaat de groep nog uit vijftientig vrouwen en ook het karakter van de maandelijksse bijeenkomsten is veranderd. "De eerste jaren gingen we op bezoek bij an-

dere tuinen of leveranciers, we hadden sprekers zoals biologen en waren helemaal gericht op de tuinbouw. Nu is het vooral een gezelligheidsclub geworden en organiseren we bijvoorbeeld een dagje gevangenismuseum in Veenhuizen", zegt Lucia. Overigens gaan de vrouwen nog wel op bezoek bij nieuwe collega's die zich in het gebied gevestigd hebben zoals onlangs bij de liekeweke-rij van Lexina Flowers.

Solextocht

Maar niet alles is veranderd volgens de vrouwen. Aan het eind van het seizoen mogen de mannen ook mee en daar wordt volop gebruik van gemaakt volgens Christine. "Maar soms hebben we een smoesje", bekent ze. "Toen we een kookavond organiseerden dachten de mannen dat ze naar een restaurant gingen maar tot hun grote verbijstering moesten ze zelf koken met een schort voor. Dat was lachen." Nu hebben ze een andere activiteit gepland voor het einde van dit seizoen. "We gaan een Solextocht maken en ongetwijfeld wordt dat ook weer lachen", zegt Lucia.

Christine Polman (links) en Lucia van de Lubbe vormen het bestuur van Les Serristes

Van Scheveningen naar Klazienaveen

Tuindersechtpaar al 45 jaar actief in Klazienaveen

Ze waren tuinders van het eerste uur in het tuinbouwgebied Klazienaveen. Eerst met een deels gehuurde tuin van de gemeente aan de Streek en later met een eigen tuin aan de Oude Zwarteweg. Ze hebben andere tuinders zien komen en gaan. Zelf kochten ze nog een bedrijf erbij. Mijndert en Janny van Duijne zijn dan al wel de zeventig gepasseerd maar de tuin blijft hun passie, overigens wel naast die andere passie, zeezeilen. Daar hebben ze nu meer tijd voor.

Van zee naar de tuin

Al vanaf 1966 wonen Janny en Mijndert in Klazienaveen. Mijndert, geboren in Scheveningen als zoon van een smid, werkte vanaf zijn veertiende enkele jaren bij de gemeentelijke plantsoendienst van den Haag. "En daardoor was ik ambitieus", bekent Mijndert met een schaterlach. Hij voelde zich daar niet echt gelukkig en als echte Scheveninger koos hij voor de zee. Zes jaar lang werkte hij op een haringtrawler, maar de vakanties bracht hij door bij familie van moeders

kant die tuinderijen hadden in de omgeving van Ridderkerk. Ook had hij een oom in Engeland die daar als tuinder werkte. Daar was hij vaak te vinden en hij wilde zich daar ook vestigen. Dat kon alleen als hij een vakdiploma had. Daarom ging hij naar de Avond Tuinbouwschool en werkte hij overdag in een tuin bij familie in Dubbeldam.

Drenthe in plaats van Engeland

Mijndert kreeg verkering met Janny en de plannen met Engeland gingen niet door. "We emigreerden naar Drenthe", zegt Janny. "Mijn vader, die als landbouwer actief was in de CBTB, was met een excursie in Erica geweest en wees ons op de mogelijkheden om ons als tuinder daar te vestigen." Aan de Streek begonnen ze in 1966 met 3000 m² koude kas sla en komkommers te kweken. "Het was erg aantrekkelijk omdat je voor de prijs waar je in het westen een huis voor huurde, hier een heel bedrijf kon huren. We huurden de grond van de gemeente en de kas was van ons zelf. Dat was een mooie manier om te beginnen", zegt Mijndert. In 1980 kochten ze het bedrijf van 16.000 m² aan de Oude Zwarteweg, aanvankelijk teelden ze

komkommers maar bij de start van de Greenery gingen ze over op Gerbera's.

Zeezeilen

Later kwam zoon Harry bij hen in het bedrijf werken. Dat was de aanleiding om uit te kijken naar een tweede bedrijf. "Ik zag het niet zitten om ergens in een nieuwbouwwijk te gaan wonen", zegt Janny. "Ik wilde graag bij het bedrijf in het tuinbouwgebied blijven wonen." Daarom was het bedrijf aan de Kring dan ook een mooie oplossing. Nu hebben Janny en Mijndert zich terug getrokken uit de maatschap en is hun zoon Harry eigenaar van beide bedrijven. Elke morgen begint Mijndert om zeven uur met zwemmen, om acht uur gaat de computer aan om de veilingklok digitaal te volgen en daarna verrichten zij beiden hand- en spandiensten bij zoon Harry, Mijndert op het ene bedrijf en Janny op het andere. De middag proberen ze vrij te houden om samen te genieten. Ze zien nu al uit naar de zomer waarin ze hun andere passie kunnen beleven. Met hun zeewaardig zeilschip varen ze naar Zuid Engeland, Zweden of een ander bestemming. "Waar de wind ons maar brengt", zegt Janny.

Zintuigen geprikkeld bij 34e editie van Kom in de Kas

In het eerste weekend van april stonden dit jaar weer de deuren open voor het publiek tijdens de 34e editie van Kom in de Kas. Wethouder Nynke Houwing verrichtte de opening in Business Center Klazienaveen. Hier was o.a. een bloemententoonstelling ingericht door docenten en leerlingen van AOC Groene Welle uit Zwolle. Zeventien tuinders stelden hun kassen beschikbaar om de bezoekers te laten zien, voelen, horen en proeven. Het thema deze keer was: 'In de kas kan alles' en

werd prachtig tot uitdrukking gebracht door de tuinders. Niet alleen kon men de producten van de telers aanschouwen, maar er kon ook geproefd worden. Koken met bloemen en planten werd getoond door Livecooking waarbij gebruik werd gemaakt van de verse kwaliteitsproducten uit eigen gebied. Culinaire hoogstandjes waren er te proeven in de kas en ondersteunden nog eens de kernkwaliteit van het gebied, Gezond en Lekker. Het mooie voorjaarsweer maakte het bezoek voor het toegestroomde publiek extra aantrekkelijk.

Biobased Economy, uitdaging voor de tuinbouw

Onlangs werd de netwerkconferentie 'Biobased Economy' gehouden als onderdeel van het KEI. Met dit Kader voor Economische Investerings 2011-2015 geeft de provincie de komende jaren uitvoering aan de Economische Beleidsagenda. Het belangrijkste doel is het versterken van de Drentse economie. Onder het motto "samen bereik je meer dan alleen" heeft de conferentie een steentje bijgedragen aan de bewustwording van het nut van samenwerking tussen het bedrijfsleven, kenniscentra en overheden.

Biobased economy is één van de thema's van het KEI. Hierbij wordt biomassa gebruikt als grondstof voor de productie van elektriciteit, warmte, transportbrandstoffen en biologisch afbreekbare producten. Dit biedt Drentse ondernemers kansen voor nieuwe markt- en productinnovaties. Welke kansen dat zijn en hoe het Drentse bedrijfsleven die kansen kan benutten ter versterking van de agribusiness vormde de rode lijn van de conferentie. Interessant was dat vanuit verschillende perspectieven naar de agribusiness werd gekeken om daarmee ideeën op te doen en projecten te ontwikkelen. Naast gedeputeerde Munniksma gaf onder meer Cees Ruhé van LTO Noord Glaskracht zijn visie op Biobased Economy. Volgens Cees streeft het product-schap tuinbouw en de tuinbouwketen naar samenwerking en zijn zij op zoek naar contacten en afnemers. Het is van belang om te zoeken naar nieuwe toepassingen

De Plantjesmarkt in Erica start op 9 en 10 april

Na het succes van vorig jaar gaan de deuren van De Plantjesmarkt opnieuw open aan de Warmoesweg 12 in Erica. Twee tuinderszonen, de kwekers André van Winden en Rick Melenhorst, gaan samen een verrassend en vernieuwend concept van een tuinderscentrum uitbouwen. "De filosofie van De Plantjesmarkt is niet alleen de verkoop van eigen perkgoed rechtstreeks aan de consument", zegt Rick. "We willen ook door het contact met de mensen meer feeling met hen krijgen om zo achter hun wensen te komen."

Vorig jaar startte De Plantjesmarkt tijdens 'Kom in de Kas' en bleef vervolgens tien weken open voor het publiek. Hoewel Rick er toen nog niet bij betrokken was weet hij wel dat het toen een groot succes was met een groot aantal bezoekers. Rick: "Daarom heropenen we dit jaar De Plantjesmarkt maar hebben we wel veel veranderd. Behalve de zelfgekweekte perkplanten zoals de geraniums, petunia's, bellissen, fuchsia's en hangende baskets hebben we ons assortiment uitgebreid met een breed scala aan tuinplanten zoals diverse soorten heesters, haagbeplanting en enkele soorten vaste planten. Zelfs komen er fruitbomen en andere bomen te staan." Er is voldoende ruimte voor die uitbreiding want De Plantjesmarkt beschikt over een kas van vierhonderd vierkante meter en een buitenterrein van zelfs duizend vierkante meter. De consument heeft dus veel ruimte om een keus uit het grote aanbod te maken. "Er is ook gekozen voor een andere opzet", zegt Rick. "We streven er naar om De Plantjesmarkt na deze tien weken het hele jaar open te houden." Zaterdag 9 april van negen tot vijf uur en zondag van elf tot vier uur is het feestelijke openingsweekend. Er is een paashaas, een luchtkussen voor de kinderen en een poffertjeskraam. "En elke klant krijgt een leuke attentie", zegt Rick.

De start is op zaterdag 9 en zondag 10 april. Daarna zijn de openingstijden voor dit jaar: maandag 13.00 – 17.00 uur en overige werkdagen inclusief de zaterdag van 09.00 tot 17.00 uur. Openingstijden en aanbiedingen zijn ook te vinden op www.deplantjesmarkt.nl.

van en inzichten over de werking van planten. Een voordeel van glastuinbouw is dat de productie het hele jaar onder geconditioneerde omstandigheden plaatsvindt. Daarom is er altijd verse aanvoer, kunnen er teeltmaatregelen worden genomen en zijn ze niet afhankelijk van externe factoren. "Het gaat om hoogwaardige toepassing van stoffjes uit planten, die gebruikt kunnen worden in food-, feed- en pharma-industrie. De tuinbouw in de gemeente Emmen zoekt in dit verband ook al de verbinding met China" zegt Cees.

Sponsors 2011

Hoofdsponsor: Rabobank Emmen-Coevorden

Accountants:

Alfa Accountants en Adviseurs	Klazienaveen
Gibo Groep	Emmen

Afzet:

Sierteelt:	FloraHolland	Eelde
Groenten:	Delicious	Nieuw Amsterdam
	Haluco BV	Nieuw Amsterdam

Afvalverwerking:

Groen Recycling Zuidoost Drenthe	Emmen
Over Milieu BV	Ter Apel

Collectief vervoer:

Transpa Emmen BV	Erica
------------------	-------

Energie:

Raedthuys Holding BV	Enschede
----------------------	----------

Installatiebedrijven:

Electro Wessels Installatie Techniek	Erica
--------------------------------------	-------

Kassenbouw:

Kassenbouw Het Noorden BV	Erica
---------------------------	-------

Notariaten:

Van Roosmalen Fissering Hilgen advocaten notarissen	Klazienaveen/Emmen
--	--------------------

Toeleveringsbedrijven:

Coöperatie Horticoop U.A.	Klazienaveen
Meteor Systems BV	Emmen
Nic Sosef	Honselersdijk
Beuker Productie&Handel BV	Klazienaveen

Uitzendbureau:

AB Oost	Klazienaveen
Kester Uitzendbureau BV	Erica

Loonbedrijf:

Loonbedrijf Green Pride BV	Klazienaveen
----------------------------	--------------

Voorlichting en advies:

DLV Plant BV	Emmen
E Kwadraat Advies BV	Leeuwarden
MarTon Assurantien	Klazienaveen

Waterschap:

Hunze en Aa's	Veendam
---------------	---------